

Program erfurcki Socjaldemokratycznej Partii Niemiec, 1891 r.

Socjaldemokratyczna Partia Niemiec żąda przede wszystkim:

- 1. Powszechnego, tajnego, równego, bezpośredniego prawa wyborczego i prawa do głosowania dla obywateli Rzeszy powyżej 20. roku życia. [...]*
- 2. Bezpośredniego prawodawstwa ludu, inicjatywy ludu i referendum. [...]*
- 4. Zniesienia praw, które ograniczają swobodę wypowiedzenia opinii, swobodę zgromadzeń i związków.*
- 5. Zniesienia praw, które krzywdzą kobiety w prawie publicznym i prywatnym w stosunku do mężczyzny.*
- 6. Ogłoszenia religii sprawą prywatną. Zniesienia subsydiów* dla kościołów, wypłacanych z funduszy publicznych [...].*
- 7. Świeckiej szkoły. Obowiązku szkolnego. Bezpłatnego nauczania, pomocy szkolnych i dożywiania.*
- 8. Bezpłatnego wymiaru sprawiedliwości i pomocy adwokackiej. Obieralności sędziów. Sądów przysięgłych w sprawach karnych. Odszkodowań dla niewinnionych oskarżonych. Zniesienia kary śmierci.*
- 9. Bezpłatnej pomocy lekarskiej, położnictwa i lekarstw. Bezpłatnych pogrzebów. [...]*

Dla obrony robotników Socjaldemokracja stawia następujące postulaty:

- 1. W prawodawstwie socjalnym – narodowym i międzynarodowym:*
  - ośmiogodzinnego dnia pracy,*
  - zakazu pracy dzieci poniżej lat 14,*
  - zakazu nocnej pracy, z wyjątkiem dziedzin przemysłu, które z natury rzeczy, z powodów technicznych lub dobra publicznego, tego wymagają [...].*

* subsydium – dofinansowanie

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1998, s. 336–337.

Praca z tekstem

- 1.** Podaj niemiecki skrót Socjaldemokratycznej Partii Niemiec.
- 2.** Zbierz w innych źródłach wiedzy informacje o programie erfurckim i jego autorach.
- 3.** Wskaż główne postulaty ruchu socjalistycznego zawarte w programie erfurckim.
- 4.** Wskaż postulaty dotyczące dzieci i kobiet.
- 5.** Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, oceń możliwość realizacji w Niemczech postulatu rozdzielenia Kościoła od państwa.
- 6.** Oceń, które z postulatów są według ciebie najbardziej radykalne.
- 7.** Ustal, które z postulatów nie zostały zrealizowane w Europie do dziś. Wykorzystaj wiedzę pozaźródłową.